

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscriptele
nu se retrimit.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
redacțiile Birourilor de anuluri:
In Viena: M. Dukas Nachf.,
Max. Augenthaler & Emeric Scherzer,
Hainrich Schalek, Rudolf Mosse,
A. Oppelke Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Eketeln Bernat. In Ham-
burg: Marolff & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o ser-
ziă garzonă pe o coloană 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tariful și învoială.
RECLAME pe pagina a 3.a o
serziă 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXII.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
Târgului Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. sau 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 198.

Brașov, Luni-Marți 7 (19) Septembrie.

1899.

„Lealitatea“ Tiszaștilor.

Este știut, că dela venirea la
putere a cabinetului Szell, care a
mijlocit intrarea în partida guver-
nului a aderenților lui Apponyi, a
rămă în urma celor petrecute un
ghimpe în inima grupului tiszaișt.
S'a afirmat de pe atunci de către
cei-ce au urmărit cu atențiune cam-
pania, ce au purtat-o apponyiștii pe
când se aflau în opozițiune, în con-
tra tiszaiștilor și a sistemului lor de
guvernare, că cu anevoie apponyiștii
vor pute-o duce multă vreme ală-
turi cu clicaișii lui Tisza într'unul și
același partid.

Esperiența a dovedit, că cu totă
reserva, ce și-au impus-o în general,
tiszaiștii totuși nu s'au putut reține
de-a nu urmări din cas în cas cu
mică împunsătură de ac procederea
lui Szell și a credincioșilor și ade-
renților săi celor mai apropiați. Ba
aripa estremei stânge, sub conduce-
rea lui Eötvös, care întotdeauna a
lucrat pe sub mână cu tiszaiștii, și
când erau ei singurii dirigenții par-
tidului dela putere, a atacat de re-
petite-ori în modul cel mai vehe-
ment politica lui Szell.

Firesce că de aici și din alte
multe semne necunoscute publicului
celui mare, aderenții necondiționați
ai lui Szell, între cari se numără
ați mai virtos apponyiștii, au in-
ceput să se neliniștească și să fiă cu-
prinși de tot felul de bănueli cu
privire la atitudinea grupului destul
de numeroș tiszaișt. Astfel se es-
plică, că vestitul Horanszky, preșe-
dintele fostei „partide naționale“, a
aflat de lipsa a atinge buba acesta
în darea sa de semă, ce a făcut-o
înainte cu opt zile către alegătorii
săi din Szepszi. Intre multe altele
și după-ace a condamnat cu deose-
bite atitudinea partidei lui Zichy,
Horanszky a accentuat, că decă în
sînul partidei, care a primit pro-
gramul lui Szell, s'ar afla și de a-

ceia, cari, deși l'au primit, totuși mai
șovăesc încă seu „semăna semința
neîncrederii“, ministrul președinte
va avé de grijă de a delătura pie-
decile, ce le vor pune aceștia în
interesul partidului dela putere și al
succeselor sale.

Cuvintele lui Horanszky au dat
nascere unei discușii vii în presa
maghiară relativ la contrarii ascunși ai
ministrului președinte, ér cuvintele
rostite de alt apponyist la banche-
tul dat cu aceeași ocaziune, că so-
bolii din partidă n'au decăt să iese
din ea și să lupte și ei două-deci de
ani pentru principiile lor, cum au fă-
cut apponyiștii, au turnat numai oleu
pe foc.

Intr'aceea organul din Oradea-
mare al lui Coloman Tisza a isbuc-
nit fără de vreme punând în vedere
apropiata eșire a grupului tiszaișt
din sînul partidei liberale. De aci
s'a născut o înfocată discușiune nu-
trită cu deosebire și de „Magyaror-
szag“, și mai multe foi guvernamen-
tale au sărit să stingă focul și să
desminte pe Coloman Tisza și pe
amicii săi de a produce o ruptură
tocmai acum, amenințându-l, că ar
face printr'asta cel mai mare fiasco
politic.

Acum vedându-se vulpea infun-
dată în sac, Tisza fiul vine să scotă
pe ai săi din neplăcuta situațiã prin-
tr'o declarațiune caracteristică, ce o
publicăm mai jos, și care desminte
tot ce s'a dis despre lucrarea de so-
bolii a tiszaiștilor. Eroul „frățietății“
dela Arad, contele Stefan Tisza, de-
clară, că el cu ai săi vor sprijini „în
mod leal și fără rezervă“ guvernul
Szell până ce nu se va nasce între
tiszaiști și guvern „o divergență prin-
cipiară de mai mare însemnătate.“

Așa-dér tiszaiștii proclamă un
armistițiu pe timp nedeterminat „în
interesul public al țării“. „Imposanta“
majoritate trebuie să mai dănuască
mai ales față cu încurcăturile din
Austria. Cât va dura această frăție

de arme între szellistii și tiszaiști nu
se scie. Dér una o putem pređice,
că adecă în ce privesce situațiunea
interioară și indeosebi raporturile cu
naționalitățile nemaghiare, ea numai
favorabilă nu va fi cauzei dreptății
și libertății acestora.

O declarațiune a contelui Ste-
fan Tisza. „Pester Lloyd“ publică o scri-
sóre deschisă a contelui Tisza către lo-
citiitorul președintelui partidei „liberale“ din
comitatul Bihorului, Martin Hegyesi. In
această scrisóre Stefan Tisza desminte fai-
mele lăfite de „Magyarország“ și de „Nagy-
váradi Lapok“, că Tiszaiștii ar umbla cu
gând de-a eși din sînul majorității liberale
de astăzi.

„Fiă-care membru al vechiei partide
„liberale“, — scrie contele Tisza — „așa-déră
și modesta mea persoană a trebuit să ia po-
zițiã când s'a constituit cabinetul Szell.
Unui om cum se cade îi stau deschise nu-
mai două căi: de-a lua pe față pozițiã deo-
sebită de partid, seu de-a sprijini noul gu-
vern în mod leal, fără rezervă, dimpreună
cu centrul partidei liberale. Eu am pășit
pe cărarea din urmă.“

Spune apoi, că a făcut-o în interesul
țării, că convingerea nu și-a schimbat-o
nicol astăzi, și pe câtă vreme nu-l va des-
părți de guvern o diferență principiară de
mai mare însemnătate, își va implini „dator-
ia sa, ca credincios membru al partidei
liberale“, fără a-i păsa de provocațiuni și
fără a lua sfat dela „Magyarország“ și
„Nagyváradi Lapok“.

In fine accentuează, că „interesul pu-
blic al țării cere ați mai mult ca orî și
când, ca imposanta majoritate a celor ce
țin cu credință la baza dela 1867, să fiă
unită.“

Așa-déră Tiszaiștii de-ocamdată nu se
gândesc a părăsi pe d-l Szell. Scrisórea
înșé admite, că acesta se pôte întâmpla,
când se va ivi o divergență principiară de
mai mare însemnătate între Tiszaiști și gu-
vern.

Din Bucovina.

(Confiscări. — Adunări preoțesci. — Clubul român
din parlament.)

In Bucovina góna contra pressei ro-
mâne merge înainte. De astă-dată a fost
confiscat numărul dela 3 (15) Septembrie
din „Patria“, precum și „Deșteptarea“, fôia
pentru popor, pentru articoli publicați tot
în cestiunea recepțiunii dela 18 August.
Din articolul „Patriei“, cenzura a eliminat
mai bine de jumătate, a eliminat apoi din
foiță partea cea mai însemnată, precum și
un articol de raportaj datat din Rădăuți.
— La apelul părintelui Procopovici din
Dragoești a mai răspuns și preoțimea din
districtul Rădăuților, care s'a întrunit în
conferență alaltăeri Sâmbătă. Dilele viitoare
se va întruni preoțimea din protopresbite-
ratele Vicov și Suceva.

— Deputații români din camera im-
perială și din dieta Bucovinei se vor în-
truni ați în 18 Sept. n. la o conferență în
palatul țării din Cernăuți. La ordinea zilei
este continuarea discușiunii din ședința
trecută.

— Despre întrunirea de Marția tre-
cută a clubului român din parlamentul cen-
tral, „Patria“ aduce următoarele informa-
țiuni:

„Clubul român din parlamentul din
Viena s'a întrunit Marți în 13 l. c. la órele
4 în localitățile palatului țării. La ședință
au participat d-nii deputați bar. Eud. Hor-
muzachi, Iancu Lupul, Dr. G. Popovici și
bar. George Vasilco. Păr. Dr. I. Turcan,
fiind bolnav, a absentat. S'a discutat si-
tuațiã politică din țără, crisa ce s'a iscat
prin demersurile despotice și adversare Ro-
mânilor ale presidentului țării în situațiã
parlamentară, ce se va desvolta în urma
acestor evenimente. Din cele ce s'au desbă-
tut și hotărît, transpiră numai, că s'au luat
decisiuni aprópe unanime. Alegerea comi-
siunei parlamentare a clubului se va face
în ședința viitoare, care se va ține probabil
Luni în 18 n. l. c înainte de conferența
pleneră a tuturor deputaților români. Pu-
țină mulțămită va găsi bar. Bourguignon
la contele Thun pentru buclucurile, ce le-a
înscenat cu o frivolitate ne mai pomenită.“

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Iobagul.

Narațiune, de D. de Lédorff.
(Urmare).

Schilălăind privi cânele pe stăpânul său
și începú să sară urlând în jurul trunchiu-
lui. Nu, era imposibil să lase pe fidelul
animal într'o astfel de pozițiune, unde îl
astepta o sigură și înfiorătoare mórte!

„Vlad, decă 'mi scapi cânele, voi face
pentru tine tot ce-mi va sta în putință!“
„Pe scumpul și credinciosul meu Beg
n'au să-l sfășie lupii; el e unicul și cel
mai bun amic al meu.“

„Voiú vedé, ce voiú puté“, răspuse
vânătorul. „Numai de n'ar fi pușcat Mária
ta asupra mea; câte-va bucăți de alice
m'au intrat în braț și mă împedecă la
orí-ce mișcare, și cânele în urma urmelor
nu-i vrednic să-mi espun viața mea pentru
ca să o scap pe a lui.“

„Dér nici pe a Măriei vóstre“, ar fi
putut el adăoga, dér n'a făcut-o și pôte că
nicol în gând nu și-a cugetat-o.

Când Vlad sări de pe ramură jos,
prinse cânele și-l întinse în sus. Inteli-
gentul animal recunoscú pe deplin peri-
colul și se lăsă să fiă tras în sus de șgardă.
Ramura de jos a stejjarului era fórte lată
și forma aprópe un unghiú drept, așa că
stăpânul și cânele se putea cum se cade
ascunde acolo. Vlad însă nu s'a mulțămít
numai cu mântuirea cânelui, nicol căpriorul
cel impușcat n'a voit să-l lase în prada
lupilor. Cu o săritură a fost în tuș, ri-
dică căpriorul pe umere și se 'ntórse apoi
la stejjar. Cu ajutorul moșului meu i-a
succes să ascundă și vânătorul, și Vlad se
urcă érășí pe stejjar cu multă spriteniã, pe
lângă tot sângele ce-i curgea din braț. A
și fost timpul suprem, căci urletul răgușít
al lupilor se aușea deja în nemijlocită
apropiere.

„Va trebui să petrecem totă nóptea
aici“ — dișe vânătorul — „și vom face
fórte bine, decă vom căuta să ne aranjăm
oât se pôte mai comod. Inainte de tóte
trebuie cânele legat. Vedeți, Domnule baron,
că de când animalul e în apropierea
D-vóstré a prins érășí curagiú. N'au decăt

să apară lupii în rariște și eu mă prind
pe capul meu, că cânele va sări în mij-
locul lor.“

„Pôte să ai dreptate, Vlad. Beg a și
inceput să mărăe, ér ochii lui scântează.
Dér óre cum să-l legăm?“ — „Asta nu va
fi tocmai greu. Firesce, i-ar fi cu mult mai
comod acasă, după cuptor, în culoușul cel
cald, dér decă e vorba de mântuirea vieții,
pôte să petrecă o nópte și mai réu.“

Dișend acestea, vânătorul legă cu o
curea lungă picioarele de dindărét și di-
nainte ale cânelui.

Lupii se cam apropiaseră de arbore;
ei au dat de urma căpriorului impușcat și
o cumplită luptă se începú între ei, pentru
zăpada înmuată în sânge. Acum cu ochi
scânteitori se aruncară fiarele flâmende
asupra arborelui, începură să sară în jurul
trunchiului și-si implantau dinții în scórță.
Lui Beg i-se ridicară perii în spate, un
morăit infundat i-se strecură pe gâtlegi,
mulțămítă însă măsurilor lui Vlad, cânele
nu s'a putut nicol măcar mișca.

Baronul privia cu fiorí la scena ce
se petrecea la picioarele sale. Până atunci

cunoscuse el lupii galițieni numai din is-
torisirile vânătorilor cărora însă, credên-
du-le de exagerate, nu li-a prea dat mult
credémént; acum însă se afla în fața cras-
sei realități. Gróza de mórte nimici orí-ce
altă gândire din sufletul său; acum, după
ce se află în siguranță, ajunse la deplina
consciință a pozițiunii sale rușinoșe.

El pușcase asupra omului, căruia avea
să-i mulțămescă viața și acum se afla tot
în puterea lui. Era de ajuns cea mai mică
impinsătură din partea vânătorului, și el
s'ar fi pomenit drept în mijlocul lupilor.
Nicol un suflet omenesc n'ar mai fi aflat
despre înfiorătorul lui sfârșít!

El privi asupra lui Vlad, care cu un
mare cuțit de vânătoré curăția ramurile
arborelui și se părea, că nici capul nu
și-l bate cu ceta urlătoare și chilălăitoare
de jos.

Proprietarul trebuia să-si ușureze ini-
ma; până acum nu avusese timp să mul-
țămescă vânătorului, trebuia s'o facă acum,

„Vlad“, dișe el, „eu îți datoreșc ție
viața mea; tu te-ai purtat față de mine
cu mai mult, decăt dragostea umanitară

Privitor la pozițiunea Românilor Bucovineni față cu încercările de împăcare, ce se urmăresc în Viena, aceeași foia scrisă între altele:

„Decă și încă astăzi nominal apartinerea majorității parlamentare, acesta nu mai poate avea durată, căci majoritatea nu numai că nu favorizează postulatele noastre, ea nici nu ne oferă scutul necesar, care este datore a ni-l da. Clubul român parlamentar moralmente este necesitat așădără a părăsi majoritatea și a face în parlament o politică de mână liberă, căci în acest cas el niciodată nu poate veni în perplexitatea de a da sprijin la corporațiunii parlamentare, care exercită influența în o direcțiã opusã intereselor noastre, cum se face actual. Noi avem tot interesul, ca parlamentul să funcționeze în regulă. Nu ne poate conveni însă, ca el să fie declarat la un instrument servil al guvernelor și în parlament nu vom putea sprijini guverne, câtă vreme ele nu vor ține cont de plângerile noastre. Decă situația actuală din Bucovina, ostilă față de noi, nu se va schimba curând, sesiunea viitoare a parlamentului va trebui să ne adăre alături cu partidele opozante“.

Foile maghiare despre scrisoarea d-lui Mocsonyi.

Era de prevădută, că principiile, ce le desfășură d-l Dr. Al. Mocsonyi în scrisoarea sa către Dr. Rațiu, ce am publicat-o săptămâna trecută, nu vor fi pe placul șovinistilor dela presa maghiară. Aceste foi s'au dat prea mult cu ideia „frățietății“, decă ca să mai vră se scie de partidul național român și de îndreptățirea organizațiunii sale și a luptei sale pe teren legal. După vechiul obicei, aceste foi șoviniste întortochază sensul scrisorii d-lui Mocsonyi, pentru a ajunge la cunoștele lor concludiuni, că tot ceea-ce susține și pretinde într'enska este efluxul unor nisuițe „irredentiste“ etc.

Intr'un articol intitulat „Ungaria și naționalitățile“, „Budapesti Hirlep“ dela 16 l. o. își varsă supărarea pentru-că din scrisoarea d-lui Dr. Alexandru Mocsonyi către Dr. Rațiu vede, că acest distins fruntaș român „proclamă din nou rezistența pasivă“. Folia șovinistă maghiară, ca întotdeauna, nu intră în discuțiunea serioasă a cestiunii sulevate în amintita scrisoară a d-lui Mocsonyi, ci fiind-că nu consimte cu principiile, ce le desfășură acesta, scrie în modul obișnuit, făcând afirmări false din trecut și din prezent, ațitând în direcțiã șovinistă, amenințând cu tot felul de gogorițe și apelând la guvern, ca să facă să se simtă „forța statului“ față cu ultraștii naționalităților, între cari îl clasază acuma și pe d-l Mocsonyi.

„Bud. Hirlep“, după-ce spune în amintitul articol, că statul acesta nu poate să

fiă, decă maghiar, și după ce dice, că a fost un vechiul principiu de stat, ca toți cetățenii fără deosebire de limbă și naționalitate să formeze națiunea politică unitară ca Maghiari, făcând excepțiune numai Croații și înaintea uniunii Ardealul, dice, că înainte de 1848 legislațiã maghiară n'a cunoscut cestiune de naționalitate și că pactul dela 1867 „a restabilit unitatea națională“ (sic!), că toate nisuițele separatiste și federaliste de atunci încôce au fost respinse. Apoi continuă din cuvânt în cuvânt așa:

„Maghiari suntem și Maghiari vom și rămâne.“

„Față cu conceptul acesta, Alexandru Mocsonyi, un Valah avut și distins, cumiute și cultivat, mai de demult membru al camerei maghiare, în scrisoara adresată lui Rațiu opune negațiunea și proclamă de nou politica partidei naționale valahe, rezistența pasivă. Asta în esență nu însemnează alt-ceva, decă negarea statului maghiar; e o retragere din comuniunea constituției și a vieții publice și organizarea Valahilor într'o tabără deosebită, ca să se opună ideii de stat maghiar, nu cu puterea armelor, ci prin separațiune. Mocsonyi și soții sunt responsabili, decă este ruptură între marea parte a Valahilor și între ceilalți cetățeni ai Ungariei. Din acest contrast al puterilor mai mare pagubă au Valahii, decă Maghiarii, dăr mai mult patria și binele public. Inșă noi nu suntem de vină la acăsta“...

După acestea „Bud. Hirlep“ se dedă la nisele espectoratiunii în stilul cunoscut copilăresc al șovinismului. Se împulpă a dovedi, că de neșpusă toleranță desfășură stăpânirea maghiară față cu naționalitățile nemaghiare din țără, câtă cutezare desfășură acestea; de pildă, că Sașii din Brașov ar numi stégul național unguresc „Roth-weis-grünner fetzen“ (Sdrênță roșu-albverde); că în Verșet la statua reginei maghiare Elisabeta s'a pus inscripțiã germană „Königin von Ungarn“; că Slovacii din Turor pretind, ca în adunările lor bisericesci să se vorbescă numai în limba slovacă; că episcopii români uniți nu vor să ia parte în organizațiã autonomiei catolice maghiare; că Germanii pretind, ca limba lor să fie obligată în școlele medii, poporale și în școlele militare de cadeti, ba șovinismul maghiar mai tolerază și gimnaziile nemțesci și valahe etc. etc.

Vine apoi cu gogorițele: ce ar fi decă ar procedea guvernării unguri ca Prusienii față cu Polonia, sêu ca Rusia față cu Finlandesii, ca să ajungă să ne spună, că trăim la olaltă într'o casă și că mâncăm pâne ungurescă — tot flăcărî ce nu se țin de obiect și n'au nimic de a face cu cestiunea: de ce s'au secvestrat drepturile cetățenesci ale Românilor, basate în legile și constituțiunea ungurescă.

„Bud. Hirlep“ dice: „Suntem Maghiari și voim să rămânem Maghiari“.

Förte bine! Să ne dea voia să-i răspundem la rëndul nostru, — ca să fim și să rămânem în clar unii cu alții: Români suntem, și Români voim să rămânem!

creștinăscă; eu te-am împușcat, ér tu drept mulțămită m'ai scos dintr'o cumplită mörte. Nu sciu cum așî pute să-ți mulțămesc!“

— „Nu i lipsă de nici o mulțămită, Măria-ta“, răspunse vênătorul; „e dreptul domnilor de pământ să împușce după noi, bieții țărani; rana acăsta nu însemnează nimic, am s'o frec cu zăpadă și voii cerea să scot alicele din ea“.

Baronul întinse mână de ajutor vênătorului. Glonțul din norocire atinșese numai brațul, trei bucăți de alică intraseră, dăr nu afund, așa că au putut fi depărtate cu ușurință. Din basmaua sa făcù baronul un bandaj după-ce ștersese mai întâi cu multă grije rana cu zăpadă. Sticluța cu rachiù, ce o luase cu sine, a făcut acum escelente servicii. Vênătorul propuse să guste numai câte-o picătură din ea, căci rachiul te adörme, ér cei doi bărbați aveau să rămână deștepți. În acea noapte a lui Decemvre de cumplită rēcělă, somnul ar fi fost identic cu mörtea.

Lupii alergau în tôte părțile în jurul ștejarului, din când în când se depărta pentru scurt timp baita bestiilor, cerceta

răriștea și păduricea din jur, apoi se întorcea éráșî lângă trunchiù.

„Mai ai un glonț la tine?“ întrebă baronul pe vênător.

„Am, dăr numai unul“, răspunse acesta „și toomai pentru aceea nu-l pot da, căci nu putem scii, unde vom avé lipsă de el“.

Baronul recunoscu, că e förte la locul sêu acăsta observare, dăr totuși ar fi dat mult să potă împușca una din bestiile pentru blană.

„Tot nu va folosi nimic să uicideți unul din ei, căci ceilalți s'ar pune cu toții pe cadavru și l'ar ródé până la óse“.

„Esperiențele tale, Vlad, imi arată, că tu ești un vênător vechi și pățit; dăr totuși trebuie să înțelegi, că lucrul e nedrept, împușcând vênat oprit: așădără că comiți o crimă“.

„Spune-o acăsta, Măria ta, lupilor éș-tora de jos; întrebă-i pe ei decă sunt conșcii de vre-o nedreptate, când sfășie vre-un căprior, sêu alungă vre-un cerb! Eu sunt eschis din societatea omenescă, întocmai ca și lupii acăstia dela piciorle noastre.“

(Va urma.)

Étă acum, ce scriu jidano-maghiarii kossuthiști dela „Egyetertes“ în numărul de Sâmbătă al acestei foi cu privire la atitudinea politică a d-lui Mocsonyi.

În introducerea reamintescă înfrățirea dela Arad spuind, că acăsta a avut și urmări mai serioșe, intrucât Mangra și soții au pornit de fapt o acțiune, ca Români să părăsescă așa numita pasivitate, luând parte la luptele vieții maghiare constituționale, ér foia lor din Arad a desfășurat o viună agitațiune în direcțiunea acăsta. De aceea, dice, d-l Mocsonyi a aflat de lipsă a pași în public protestând în contra părăsirii pasivității.

„E—s“ citază apoi un pasagiù din amintita scrisoară a d-lui Mocsonyi, unde vorbindu-se de organizațiunea partidului nostru național, se dice, că devisa luptei noastre nu poate fi alta, decă restitutiune în integrum. Folia șovinistă se lęgă de aceste cuvinte pentru a conchide de aici, că d-l Mocsonyi e Român intransigent, și întrebă, decă el voescă introducerea federalismului în Ungaria, ori vré să restituie Bánatul Timișan, se rupă Ardélul de Ungaria etc. „Rămâne necunoscut — esclamá „E—s“ — care este pozitivul la care nisuesce d-l Mocsonyi, clar este însă negativul: statul maghiar nu-i trebuie... Față cu acesta el nu cunoșce altă datorită, decă a persista în rezistența pasivă... Unde vré să ajungă cu asta, nu o spune clar. C'un lucru însă este în curat: consolidarea statului maghiar trebuie să împiedecă... „Étă — esclamá „Egyetertes“ — punctul de vedere al conducătorului Românilor „moderați“, trei-deci și unu de ani după aducerea legii de naționalitate“.

Se miră apoi, că se tolerază astfel de lucruri, cari în Prusia nu s'ar tolera (sic!) Trece apoi la legea de naționalitate din 1868, întrebându-se, decă se mai poate încrede în echitatea liberală, al cărei spirit a pătruns acea lege. Acăsta lege, dice, a fost réu aplicată de guvernele unguresci, cari pe de-asupra încă prin căciul'ile lor continue față cu Viena, au încurajat numai aspirațiunile naționalităților. „Astfel — continuă „E—s“ — am ajuns acolo, că pre când în 1867 și Vincentiù Babeș cu Andreiù Mocsonyi au sciuț și au voit să prezente în dieta ungară și interesele speciale ale naționalității române, în cadrul partidelor maghiare, pe atunci astăzi Al. Mocsonyi vestescă pe față, că interesele rasiei române nu se pot uni cu instituțiunile statului maghiar“.

Acăsta tristă aparițiune oferă celor dela „Egyetertes“ ocașiune, de a pune tótă vina pe legea de naționalitate, „care nu mai corăspunde împrejurărilor schimbate“. Cu tótă legea acăsta, dice, puterea atractivă a statului maghiar n'a devenit mai mare dela 1867 încôce. Atunci naționalitățile aveau numai tendințe federaliste, ađi sunt irredentiste“.

Acăsta vréu s'o citescă Jidovii dela „E—s“ și din scrisoara d lui Mocsonyi și acăsta i avertiscă a se gândi la necesitatea revisiunii legii de naționalitate dela 1868.

Étă cum iese iepurile din tufă. Asemeni bălăcării nu merită nici un răspuns serios. Comentarul și-l pote face fiă-cine.

Biserica română unită și autonomia catolică.

În numărul nostru trecut și am arătat, după informațiunile diarelor din Peșta, ce s'a petrecut în ședințele de Joi și Vineri ale conferenței episcopilor romano-catolici. Tot după aceleași diare înregistrăm ađi punctul principal, ce s'a discutat în ședința de Vineri a conferenței, care s'a ocupat aprópe exclusiv cu pozițiunea, ce o ia biserica română unită față cu proiectata autonomia catolică.

Aprópe tôte diarele unguresci conglă-snesc în afirmarea, că I. P. S. Sa Metropolitul Mihalyi ridicând cuvântul, a indicat punctul de vedere, ce-l observă densus și sufragani sâi față cu elaboratul comisiunii de 27 și pe care l'au făcut cunoscut într'o representațiã deja la deschiderea congresului pentru autonomie. Acest punct de vedere,

care de almintrelea episcopatul român unit l'a observat și față cu congresul din 1870, este, că autonomia regnicolară catolică nu pote sista autonomia bisericeii române unite.

Pe atunci și episcopii ruteni au aprát autonomia lor, anî însă stau în retragere. Metropolitul Mihalyi a arătat mai departe asupra indignării și agitațiunii, ce ar cuprinde clerul și poporul român unit, decă s'ar confisca drepturile de autonomie proprie. Agitațiunea acăsta ar fi cu atât mai mare, cu cât elaboratul de statut autonom al comisiunii de 27 susține autonomia comunităților bisericesci și a episcopiei romano-catolice din Ardeal, pe când autonomia comunităților eclesiastice și a episcopilor române unite o ignorază. Drept aceea I. P. S. Sa Metropolitul cere dela episcopatul catolic să măsore fiă-căruia cu măsură egală, căci la din contra Români uniți nu pot lua parte la lucrările Congresului, ca nu cumva printr'o participare să deștepte aparența, că se învoesc cu hotăririile Congresului.

Mai mulți vlădicii unguri, într'o cari Schlauch dela Oradea mare, au luat cuvântul la acăsta cestiune, declarând că cele sulevate de I. P. S. Sa nu apartin cercului de competență a conferenței episcopilor. Episcopii și delegații români, dice ei, au fost chiamiți la Congres prin decisiune prea înaltă, este dăr tréba lor, ce atitudine vor lua față de Congres, al căruia plen e singurul for, care pote hotărî în acăsta cestiune.

P. S. Sa episcopul Pavel a asigurat conferența, că pașirea Românilor n'are tendență religioasă.

După acăsta conferența a primit aprópe cu unanimitate elaboratul comisiunii de 27, ca basă pentru desbaterea specială. Într'o viitoare conferență se vor introduce mari modificări în elaborat.

I. P. S. Sa Metropolitul Mihalyi și-a mai ridicat cuvântul și în cestiunea ajutorului de stat, însă și aici vlădicii catolici unguri n'au voit să se lase în discuțiune.

Repetăm, că informațiunile acestea le scótem din diarele maghiare.

Situațiã în Austria.

Scirile, ce sosese din Viena și din alte centre ale Austriei, nu sunt prea favorabile unei aplanări a conflictelor naționale.

Sâmbătă după amiazi s'a ținut în Viena un consiliu de miniștri, presidat de contele Thun. Acest consiliu s'a ocupat exclusiv cu situațiunea. Într'aceia în sinul tuturor partidelor politice încercările de împăcare și consultările continuă cu zor. „Informațiune“ din Viena aduce șoirea, că între marii proprietari liberali și partida catolică, s'a făcut ore-care înțelegere în direcțiã, ca ei să lupte uniți în interesul zădărniceii încercărilor de împăciuire.

Förte importantă este conferența, ce au ținut-o deputații chehi din „Reichsrath“ și din dieta din Praga Sâmbătă în 16 l. c. În conferența acăsta Cheii și-au formulat pretensiunile și dorințele lor. Conferența s'a ținut în Praga și au participat 83 deputați. Raportul a fost Dr. Herold. Discușiunile au durat 5 ore întregi și au luat parte la ele cei mai distinși bărbați politici ai Cheilor. În rezoluțiunea, ce s'a luat, se dice următoarele:

Representanții chehi țin strins la programul lor de drept public, politic și național. Scopul politicii deputaților chehi rămâne și în viitor restabilirea pozițiunii dreptului de stat a coroneii boeme, necondiționata egală îndreptățire a limbei în tôte provinciile cheice. Cheii regretă situațiunea de față, care împiedecă activitatea roditoare a dezvoltării politice, sociale și economice a poporului. Deputații lor se declară gata a da mână de ajutor la sanarea relelor grave, de care suferă organismul de stat, dăr în tot casul presupunând, că pentru acăsta sanare se vor aplica mijloace acomodare și nu se va face nimic, ce ar pute să atace drepturile poporului cheh. Astfel de mijloace ar fi: a) transformarea actualului guvern într'un guvern, care să se razime pe o majoritate parlamentară și autonomistă; b) Decisiunea firmă și energică a guvernului de stat de a aplica pe tôte terenele dreptate deplină față cu tôte popo-

rele, pentru-ca să dispară la esecutarea legilor neegalitatea, ce iese tot mai mult la ivelă în detrimentul popoarelor slave; c) O procedură conștientă și sistematică a guvernului pentru restabilirea stărilor constituționale, pe baza egalității naționale și cetățenești, cu considerare la lărgirea autonomiei regatelor și țărilor, atât în administrație, cât și în legislație; d) Deputații cehi s'ar bucura, decât s'ar afla o formulă pentru delăturarea definitivă a conflictelor de limbă. Ei însă vor repudia ori-ce tendință îndreptată în contra egalei îndreptățiri politice și de limbă a poporului ceh, seu decât s'ar intenționa ridicarea limbei germane la limbă de stat. Ei sunt deciși a-se îndrepta în contra ori-cărei nedreptăți și neegalități, și cer dela guvern, ca numai sub condițiunea scutirii egalei îndreptățiri naționale a popoarelor, să încerce a pune stavilă agitațiilor germane, îndreptate nu numai în contra drepturilor poporului ceh, ci și în contra condițiilor fundamentale de existență ale imperiului; e) Deputații cehi, ca și mai înainte, așa și acum, își rezervă mână liberă și declară, că procedura lor tactică își vor conforma-o situațiunei politice, și nu vor fi conduși, decât exclusiv de interesele poporului ceh.

De sigur, că rezoluțiunea această va face sânge rău la Germani și va contribui mai mult la zădărnicierea unui rezultat favorabil al marelui consiliu, ce a convocat-o Dr. Fuchs în Viena.

Dér se pare, că înșiși Cehii nu mai cred posibilă o împăcare între ei și Germani. Mai curând se așteaptă, ca ei să treacă în opoziție, respective în minoritate. Despre această a scris organul Cehilor tineri „*Narodni Listy*” un articol important, pe care biroul telegrafic din Viena l'a comunicat tuturor țărilor. După părerea lui „*Nar. Listy*” cesiunea ordonanțelor de limbă pare definitivă rezolvată, întru cât ele probabil vor fi scose din vigore; ér decât va succede partidului german a-se reuni, atunci dreptă parlamentară de ași va deveni minoritate.

„**Limbă de stat și limbă națională.**” H. Gaidoz, cunoscutul profesor la școala de științe politice din Paris, publică sub acest titlu o broșură, dealtecum un resumat al unui articol publicat de d-sa în „*Annales des Sciences Politiques*”, în care stabilește modul său de a vedea în cesiunea naționalităților din Austro-Ungaria. Scrierea această e polemică și deci un fel de răspuns la câte-va articole apărute în „*La Pensée Slave*”, organ croat ce apare în Trieste. D-l Gaidoz admite, că dreptul de liberă dezvoltare a limbilor naționale din monarhia habsburgică trebuie respectat, dér el cere, ca pătura cultă a naționalităților să nu facă o sistematică opoziție limbilor culte, adică limbii germane, franceze și engleze. În special, el este de părere, ca naționalitățile din Austria să erigeze limba germană la rangul de limbă de stat, de limbă internațională de comunicație. Ceea-ce însă este de importanță în această broșură, e pledoria, pe care o face autorul pentru introducerea sistemului federativ în Austria și Ungaria.

SCIRILE DILEL.

— 6 (18) Septemvrie.

Metropolitul Mețianu în visitațiunea canonică. Primirea, ce i-s'a făcut I. P. S. Sale Metropolitului Mețianu Sâmbătă, la sosirea în ținutul său natal, a fost cât se poate de frumoasă. La intrarea pe teritoriul protopresbiteratului Zernesci, la „Măgurele”, arhierul a fost întâmpinat de un mareș banderiu de călăreți, în frunte cu proțimea și numeroși frunțași din toate părțile. Da aci trăsura purtată de patru cai a Metropolitului, urmată de un lung sir de alte trăsuri și precedată de banderiu călăreților, a trecut în Cristian, unde Metropolitul a făcut rugăciuni în biserică și a ținut vorbire poporului. După aceea și-a continuat drumul spre Zernesci în aceeași ordine până la locul așa numit „*Todul Turcului*”, unde înaltul ôspe fu sa-

lutat și primit de un nou banderiu din Tohanul-vechiu în frunte cu frunțași pa rochie și ai comunei. Comunele, prin care a trecut arhierul, au fost pretutindenea împodobite jur împrejurul stradelor cu flori și cu cunun, cu porți de triumf etc. Mari au fost festivitățile cu deosebire în Zernesci. Întrăga comună împodobită, Sâmbătă s'era iluminată în onorea arhierului. Eri, Duminecă serviciu divin festiv, la care a pontificat I. P. S. Sa. Se adunase lume multă, încât era imposibil de-a mai încăpă în biserică. Metropolitul a ținut poporului o mișcătoare vorbire, care a stors lacrimi din ochii multora. Eri s'era dat în onorea I. P. S. Sale un frumos concert. Amănuntele dela serbările și festivitățile de până acum, precum și dela cele ce vor mai urma mâne și poimâne, le vom aduce în raportul nostru general.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat următoarele contribuiri: 1) *Pe lista de colectă a studentului de clasa a VIII-a gimnazială Titu I. Ghidiu din Caransebeș:* Filaret Musta archimandrit fl. 5, „S.” fl. 5, Dr. Iuliu Olariu, profesor fl. 5, Dr. Valeriu Olariu, medic în Teregova fl. 5, Alexandru Balaș, magistrul silvanal, fl. 1, Traian Barzu, asesor consist., fl. 2, Dr. C. Popasu, medic, fl. 5, Ioan Lințu, exactor diecesan, fl. 1, Iosif Bălan, profesor fl. 1, Andr. Ghidiu, protopop, fl. 5. *Cu totul fl. 35.* 2) *Dela d-l Noti Constantinides din Azuga, cu ocazia înscrierii fiului său pe clasa a II-a gimnazială la școlile medii din Brașov:* fl. 30. Primescă marinimoșii contribuentei mulțămitele vie ale Direcțiunii școlilor.

Monumentul lui Lascar Catargiu. În Bucuresci — scrie „*Timpul*” — s'a constituit un comitet din numeroșe persoane cu vază, pentru ridicarea unui monument în memoria marelui cetățen Lascar Catargiu, regretatul șef al partidului conservator. Subscrierile au început deja.

Daruri în amintirea generalului Doda. Spre aducere aminte, că regretatul general Doda și-a început terenul activității sale în comuna Cârpa, unde pentru întâia-ora a încins sabia de oficer, surorile neuitatului general, d-nele *Elisaveta și Maria Doda*, au dăruit pentru biserică de-acolo un frumos candelabru de bronz argintuit în preț de 40 fl., două sfeșnice de argint masiv în preț de 60 fl. și două învelitoare prețioșe pentru pristol și proscomedier.

Esamen de jude. Ni-se scrie: D-l *Romul Popp*, fiul d-lui avocat din Clușiă *Alexă Popp*, a depus cu strălucit succes esamenul de jude la Budapesta. Până la numirea de jude, d-sa este aplicat ca notar la tribunalul din Clușiă.

Guvernul unguresc și esopșița din Paris. Una dintre foile budapestane asigură, că guvernul unguresc a luat poziție contra ori-căror mișcări, cari ar avé tendința să împiedece participarea Ungariei la esopșița dela Paris. Ministrul de comerț Hegedüs va și face înaintea industrișilor din Pojun o declarație în acest sens, îndemându-i să participe în număr cât mai mare la esopșița.

Căsătorii lui Jokai. Bătrânul romancier și poet *Jokai Mor* s'a căsătorit alaltăeri în Budapesta pentru a doua oară, în vârstă de 74 ani și după o lungă văduvia, luându-și de soție o fată de 20 ani. Fericita mirasă se numește *Gross Bella*, o israelită actriță sdravănă și frumoasă, pe care Jokai o îndrăgise deja înainte cu trei ani și mereu a protegiat-o până când i-a căzut în brațe, ca soție. Actual căsătoriei s'a făcut cu ușile închise, de față fiind numai martorii, conducătorul de matricule și sóora, care e mai tinără, decât mirele. După s'evârșirea acțului, Jokai și-a sărutat sóora, la ceea-ce mirăsa duse: „*Déca ai sărutat pe mama, sărută-mă acum și pe mine*”. Fericita părechia a plecat îndată spre Sicilia.

Congresul țăriștilor slavii din Austro-Ungaria se va ține, după cum anunță „*Ozasz*”, în 23—25 l. c. în Cracovia. Din Ungaria și Croația vor participa mai mulți țariști slavii. *Pressa slovacă* va fi repre-

sentată prin *Svetozar Ilurban-Vajanski*, care a înaintat deja pentru congres o propunere, privitoare la o legătură reciprocă mai strinsă între țările slavice din monarhia.

Un Jidan condamnat la ștreang. Din Kutenberg se telegrafăză, că după o pertractare, care a durat cincă zile, tribunalul a osindit pe Jidanul dela Polna, acusat pentru s'evârșirea de omor ritual, la mörte prin ștreang. Condamnarea s'a făcut pe baza verdictului curții cu jurați, care cu 11 voturi contra 1 a declarat pe Jidan vinovat. Osinda această a produs mulțumire între creștini; ei au făcut mari ovațiuni apărătorului fetei ucise, care a fost creștină. Jidanii însă sunt foarte amăriți și, fiind-că voră să aranjeze demonstrații, a fost trimisă la fața locului miliție. Se dăce, că imediat după publicarea sentinței s'a constituit un sindicat, care are scopul de-a scoapa pe Jidanul ucigaș din mâile justiției.

Taxa telegramelor pentru țiare. În congresul internațional de poste și telegraf, ce s'a ținut mai în urmă la Budapesta, s'a vorbit și despre o reducere a taxelor pentru telegramele țiaristice. Acum se asigură, că această reducere a taxelor pentru Ungaria, Franca, Italia, Elveția și Austria are să urmeze încă în decursul anului viitor. Sfatuirile în privința această de-cură tocmai acum între miniștrii de comunicațiune ai Franței și Italiei. Reducerea se va pute face numai pentru telegramede cel puțin 50 cuvinte.

Cununiă. Marți, în 31 August v. c., s'a celebrat în biserică română gr. or. din Porumbacul superior cununiă d lui *Iosif Aron*, învățător la școlile nostre primare centrale din loc, cu d-ra *Adela N. Silea*. — Felicitările nostre!

Monarchul în Klagenfurt. Maj. Sa monarchul a sosit alaltăeri în Klagenfurt, ca să ia parte la manevrele corpurilor de armată 3 și 14. Carintienii au făcut monarchului o strălucită primire.

„**Dacoromânismul**.” *Alkotmány* publică în numărul său de Vineri sub titlul de mai sus un interesant articol. — interesant, pentru-că astfel de aprețări față de Români în țiarele unguresci trec de fapt în domeniul rarităților — despre numirea de Români, autochtonitatea său mai bine d'is continuitatea noastră în Dacia și în fine despre meritele nemuritorului nostru istoriograf George Șincai mult, bîrfit de toți adversarii noștri, drept răspuns la un așa numit studiu al lui *Keményffy* Daniel despre Șincai, ca pârînte al *dacoromânismului*.

Autorul, subsemnat cu pseudonimul „*Gedeon*”, combate cu multă obiectivitate toate utopicele absurdități ale istoriografiei unguresci, să-i dăcem moderne, și fiind-că acest răspuns își are pe lângă altele și interesul său politic, îl dăm întreg în traducere, precum urmăză:

Nu de mult a apărut din p'na lui Daniel *Keményffy* în colonele acestei foi un articol despre *George Șincai*, ca despre părintele și începătorul *dacoromânismului*. A rectificat acest studiu într'o parte seu alta, am aflat cu atât mai necesar, căci decât publicul cetitor ar lua de banii buni tot ceea-ce afirmă d-l *Keményffy* după is-vorele sale neîntemeiate, dispozițiunea și de altmintrelea dușmănoasă față de Români numai s'ar înăspri, ér abisul, care din stră-vechi timpuri se tot mărește cu o primejdiosă tendențiositate între Români și Maghiari, ar deveni și mai imposibil de trecut.

Keményffy și-a scris articolul pe baza lui *Hunfalvy* Pal, împrumutând dela acesta și numirea de *rumun*, precum și acea țesă lipsită de temei, că autochtonitatea mult controversată a Românilor în Ungaria trebuie cu atât mai virtos combătută, pentru-că Români pretensiunea drepturilor lor istorice și-o întemeiază pe faptul, că ei au fost locuitorii străvechi ai acestei patrii, cu mult înaintea Ungurilor. Ér deoșce

Șincai a vestit pentru prima-ora această autochtonitate, el este întemeiatorul *dacoromânismului*; trebuie deci demascat, trebuie coborît de pe acel piedestal, pe care l'au așezat Români fără nici o vrednică. De aici apoi se esplică, că *Keményffy* Daniel presentă pe Șincai ca pe agitator scrîntit la minte, care nu merită, decât compătimire cel mult.

Nu putem nega, că a presenta astfel pe Șincai e ceva consecuent din partea acelei școle istorice și limbistice, precum și politice, care și-a proclamat de măestru pe *Hunfalvy* Pal, dér e imposibil de admis, că acest fel de iocnă ar fi fidelă și adevărat.

Hunfalvy a fost fără îndoeală un învățat zelos, care bucuros și mult a lucrat pentru elucidarea trecutului istoric al poporului român, dér metoda lui a fost cu desevârșire greșită, atât pe acest teren, cât și în altă parte, căci toate câte contrațiceau principiului său considerat din parte-i de curatul adevăr, le-a pus pur și simplu la dosar, seu — le a ironizat cu frase mai mult seu mai puțin ingenioșe. Așa i-a succés apoi lui să seducă istoriografia pe o cale rătăcită și să o pună în serviciul politice de d'și, dér lumină n'a putut arunca asupra istoriei romănești, cel puțin adevărată lumină nu. Aflând peste tot numai Slavi, servicii a făcut numai panslavismului.

Tot dela el își are originea și numirea de „*rumun*” fabricată pe contul Românilor, ceea-ce a produs în adevăr justă indignațiune în Români, vătămând în cele mai intime sentimente ale sale un popor întreg și contestându-i chiar și dreptul de a se numi așa, precum voesce și precum are drept.

Ași ajunge prea departe, decât ași voi să examinez direcțiunea și metoda lui *Hunfalvy* și al urmașilor săi. Fie-mi permis să vorbesc numai despre numele Românilor, autochtonitatea lor și despre adevăratele merite ale lui Șincai, pentru de a rectifica cele duse de *Keményffy*, ceea-ce eu așu de foarte necesar.

Poporul român nu s'a numit nici când pe sine decât *român*. Limba română și-a îmbrăcat forma actuală în acel timp, când esista încă imperiul roman și când însemna mult, decât cine-va se putea numi *roman*. În decursul timpului însă limba română tot sunetul preceadat de „*l*” a l'ar format într'un sunet, ce se apropie de *i* și așa s'a născut un nou sunet, care limba română îl însemneză cu *i* și care străinul cu greu îl pôte pronunța. Sunetul acesta nu pôte fi redat nici cu *i*, nici cu *u*; trebuie deci conservat original cel puțin în scriere; și conservat trebuie și în limbile străine, întru cât o permite această dezvoltarea mai acută fonologică a respectivei limbi.

Drept aceea în unguresce vom scrie și pronunța „*román*”, întocmai precum și constituțiunea noastră cunoșce numai această numire. Și eu nu pot pricepe, ce scop pôte avé, să mai întâriți susceptibilitatea altora și prin schimosirea cuvintelor. Decât numirea de „*rumun*”, cu mult mai corectă e numirea istorică de „*valah*” (oláh), contra căreia s'au ridicat voci la timpul său numai pentru-că această numire ajunsese să coincide cu noțiunea de *iobag*, ceea-ce, slavă Domnului, de mult a dispărut.

(Va urma)

DIVERSI.

Locuitorii planetei Marte. Ômenii de știință sunt convinși, că planeta Marte este locuită. Savanții au și început să-i descrie. Unul din ei, un Engles, d-nul G. Wells, asigură, că martienii sunt foarte urți, au capul mare și rotund, patru picioare, fără pânțece, doi ochi mari, în loc de nas o protuberanță cărnoasă și o singură ureche la ceafă. *Camille Flammarion* susține din potrivă, că ômenii, cari locuesc pe planeta Marte, sunt frumoși, ba chiar mai frumoși și mai buni ca cei de pe pământ... Când savanții vor fi de acord, vom vedé și noi adevărul.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 17 Septembrie 1899.

Table of stock market prices in Vienna, listing various securities and their values.

Cursul borselor private

din 18 Sept. 1899.

Table of private market prices, listing items like Basilio, Credit, Clary, etc.

Ugyszám 645 - 1899.

Arverési hirdetés.

Public notice regarding a railway station in Brassó, mentioning the purchase of a wagon.

Wagon parts for sale, 4200 ft. price, 5% advance, etc.

Brassó, 1899 Szept. hó 14-én.

Schnell Károly, kir. közj.

Szám 738 - 1899.

Brassó megye főispánja.

Pályázati Hirdetmény

Public notice from Brassó county regarding a railway station and wagon purchase.

Public notice regarding a railway station and wagon purchase, mentioning various regulations.

Brassó, 1899 évi Szept. 16.

Maurer Mihály s. k. főispán

Cursul pieței Braşov.

Din 18 Septembrie 1899.

Table of market prices in Braşov, listing various goods and their values.

A V I S!

Public notice regarding subscriptions to the newspaper 'Gazeta Transilvaniei'.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1899.

Large railway schedule table with multiple columns for routes, stations, and train times.

Notă: Orelle însemnate în stânga stațiilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus.